

Nr 512.

Av herrar Ohlin och Kristensson i Osby, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition, nr 78, angående prisutjämningsavgift m. m.

Sedan den 1 juli 1945 har Kungl. Maj:t haft riksdagens bemyndigande att uttaga prisutjämningsavgifter vid export av varor. Det har i detta sammanhang betonats, att handelspolitiska synpunkter måste tillmätas stor vikt i alla de fall, där uttagande av sådana avgifter överväges. Utvecklingen under innevarande år i fråga om konjunktur- och prisutjämningsavgifterna på skogsprodukter och dessas handelspolitiska återverkningar samt inverkan i övrigt på marknadsförhållandena har emellertid visat, att risker finns för sådana avgifters bibehållande, även när detta med hänsyn till ovan berörda verkningar icke är önskvärt. Utvecklingen har därför stärkt den skepsis, som vi hyser mot användande av sådana avgifter, när inte alldeles exceptionella förhållanden föreligger. I proposition nr 78 uttalar departementschefen (s. 12), att »den senaste utvecklingen kan aktualisera frågan om en mera vidsträckt tillämpning av prisutjämningsavgifter på exporten än som hittills varit fallet». Departementschefen tillägger, att det är angeläget att främja en ändrad inriktning av exporten, varigenom den i mindre grad kommer att ske till den europeiska betalningsunionens medlemsländer och i högre grad till hårdvalutaländer. För att främja detta anser han »det icke uteslutet, att prisutjämningsavgifter kunna ifrågakomma», även om de bör användas med stor försiktighet. Bakom dessa allmänna uttalanden synes ligga tanken att påföra ett vidare fält av den svenska exporten — kanske hela exporten — särskilda exportavgifter vid försäljning till vissa länder. En politik av denna art måste enligt vår mening väcka ännu större betänkligheter än de hittillsvarande konjunktur- och prisutjämningsavgifterna. Den skulle allvarligt skada svenska exportnäringar, som med stora uppoffringar upparbetat marknader i utlandet och som skulle riskera att bli utdrivna därifrån genom den extra pålagan. Flertalet svenska exportnäringars konkurrensförmåga är numera lägre än tidigare. Den önskvärda ökningen av exporten på hårdvalutaländer bör därför befrämjas med andra medel än dylika hinder för en naturlig svensk export till betalningsunionens område. Tanken på en öppen diskriminering av denna art mot svenska försäljningar till betalningsunionens medlemsstater måste också ur politisk synpunkt väcka betänkligheter, då den knappast står i god överensstämmelse med den positiva inställning till en ekonomisk samverkan i Västeuropa, som Sverige hittills intagit och som spelat och förmodligen alltjämt spelar en icke ringa roll för Sveriges allmänna position och goodwill i den demokratiska världen. Att man i vissa andra europeiska länder under intrycket av en akut brist i

betalningsbalansen vidtagit extraordinära importbegränsande åtgärder utgör inte tillräckligt skäl för svenska motåtgärder av exportavgifternas typ utan bör mötas med mera positiva ansträngningar till förmån för ett tillräckligt varuutbyte. Vi varnar därför för tanken på en politik av dylikt slag.

Vad konjunktur- och prisutjämningsavgifterna på skogsprodukter beträffar har vi i motionerna I: 383 och II: 508 redan anfört skäl för deras avveckling vid instundande kvartalskifte den 31 mars. Det synes råda en fullständigt enig uppfattning hos de med marknadsförhållandena väl förtrogna näringsutövarna att ett fortsatt uttagande av sådana avgifter skulle tjäna som ett motiv för fortsatta utländska försök på politisk eller kommersiell bas att ytterligare reducera de svenska exportpriserna på skogsprodukter. Att om möjligt undvika detta är viktigt för vårt folkhushåll, då betalningsbalansen eljest skulle på ett allvarligt sätt försvagas. Risker av detta slag bör inte tas genom dessa avgifters bibehållande.

De för hemmamarknaden gällande priserna på skogsprodukter, varom särskilda överenskommelser träffats mellan regeringen och de berörda näringsgrenarna, torde med all säkerhet kunna bibehållas genom överenskommelser utan att för detta ändamål några speciella avgifter erfordras. Marknadsläget förändring gör att det säkerligen ej kommer att möta svårigheter att skapa trygghet för att hemmamarknaden tillförsäkras tillräckliga kvantiteter av detta varuslag.

Det framgår av det ovan sagda, att vi förordar en ytterligt restriktiv tillämpning av Kungl. Maj:ts fullmakt att uttaga prisutjämningsavgifter vid export av varor och helst ser att den ej alls kommer till användning. När vi inte vill direkt motsätta oss en sådan fullmakt, beror det på att världsläget är mycket labilt och kan förete oväntade förändringar och skapa nu oförutsebara förhandlingssituationer, där det kan tänkas vara önskvärt, att vårt lands regering har den handlingsfrihet, som ifrågavarande fullmakt medger.

Med stöd av vad ovan anförts hemställer vi,

att riksdagen för sin del måtte uttala

att Kungl. Maj:t vid tillämpningen av i propositionen nr 78 berörda fullmakt att uttaga prisutjämningsavgift å varor måtte visa stor återhållsamhet och icke pålägga sådana avgifter annat än i alldeles speciella lägen samt

att nu utgående prisutjämningsavgifter å skogsprodukter bör upphöra den 31 mars 1952 och

att i den mån det är erforderligt överenskommelser bör träffas som tryggar hemmamarknadens försörjning med tillräckliga kvantiteter av dessa varor till priser, som vid beaktande av samma hänsyn som hittills anses skäliga.

Stockholm den 19 mars 1952.

Bertil Ohlin.

Filip Kristensson.

Osby.